Anul II. — Nrul 42 Prețul unui exemplar **4** Lei. Timișoara, 14 Octombrie 1928

SVASTICA BANATULUI

ORGAN SĂPTĂMÂNAL AL LIGII APĂRĂRII NAȚIONALE CREȘTINE

De sub președinția D-lui Prof. **A. C. CUZA**

ABONAMENTUL PE UN AN
Pentru plugari și muncitori Lei 200 | Pentru bănci și fabrici Lei 500
Pentru intelectuali . . . „ 300 | Abonament de sprijin „ 1000
Jugoslavia 200 Dinari :-: In America 4 Dolari

Director-proprietar:
ALEXANDRU ȚIERANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
TIMIȘOARA I., Str. M. Eminescu Nr. 5.
Redacția pentru jud. Severin: D. Asandi redactor Lugoj.

L.A.N.C. și regionalismul

„Apărarea Națională" organul central al L. A. N. C., ce apare la Iași, la data de 7 Oct. c. publică o lungă epistolă scrisă de un „regățean" invalid, domnului profesor A. C. Cuza, la care dl Președinte Suprem al L. A. N. C., adaugă următoarele rânduri:

Icoana Ardealului, de la 1928 — zugrăvită cu mâna tremurândă de durere, a unui invalid de războiu, din Vechiul Regat — apare aici în trăsături cu adevărat înfiorătoare:

Ardealul despărțit sufletește de Vechiul Regat.

După zece ani de **unire** — acesta este rezultatul, la care am ajuns: **desbinarea.**

Cui se datorește această stare de lucruri, care distruge, în noi, toate aspirațiile și toate iluziile: amenințând viitorul? Cui să se datorească?

„Partidelor"!

Partidul liberal, în primul rând — care a stat mai mult la guvern, și ne guvernează și astăzi — a tratat Ardealul: ca pe o colonie africană.

Partidul național-țărănesc, a exploatat nemulțămirile datorite administrației abuzive, a partidelor: nu împotriva acestora, ci **contra „regățenilor".**

Astfel, ca să-și satisfacă. netrebnicele lor interese de „partid", pe cari le-au compromis — ei singuri pururea, din cauza numai a incapacității politice, fenomenale, a acelor cari l'au condus, în frunte cu nehotărâtul Maniu, cu mărginitul Mihalache, cu impulsivul Vaida, cu naivul Ciceo Pop, cu trădătorul C. Stere — a cărui nultiate politică absolută, s'a dovedit, așa de sinistru, în timpul războiului — și cu ceilalți chițibușeri mai mărunți. ca Grigore Iunian, Virgil Madgearu, Eduard Mirto, Pantelimon Halipa, buni de pisări, dar nu de conducători ai unui popor:

Partidul național țărănesc, a învrăjbit pe Ardeleni contra „regățenilor", cu scopul de a fi chemat la guvern: ca să-i împace.

O mai mizerabilă „politică", nu poate fi.

Dar ce avem de făcut?

Dacă mergem așa înainte — ne ducem **la separatism** — la care poate că chiar unii tind anume, ca să poată juca și ei: roluri politice prime!

Astăzi chiar, pe când partidul național-țărănesc învrăjbește pe Ardeleni contra „regățenilor" — celelalte „partide", învrăjbesc pe „regățeni", contra Ardelenilor.

Căci și „regățenii", săracii, au dreptul, să fie exasperați — după sacrificiile de sânge pe cari le-au făcut, ca să elibereze Ardealul — văzând că Ardelenii îi confundă pe toți cu „partidele":

In loc să atribue partidelor numai, toată vina, pe care ele singure o au, și contra cărora doar se luptă și ei.

Din acest infern, nu este decât o singură eșire:

Națiia românească — în întregime — din Ardeal, din Basarabia și din Vechiul Regat — adusă la conștiința intereselor ei superioare: să reziste „partidelor", cari o desbină.

Dar cine să trezească această conștiință națională, unitară, a neamului?

Aici se vede marea misiune, pe care o are **„Liga Apărării Naționale Creștine"** — care stă în afară și mai presus de partide — **și studențimea universitară** care urmează direcția ei.

Problema noastră se rezumă astfel, clar și precis — privind-o și din acest punct de vedere — în următoarea dilemă:

Ori reușim cu L. A. N. C. — ori perim cu „partidele".

A. C. CUZA

Cântăreții de strană

Inainte vremuri, în bătrâni, era o mândrie să fii cântăreț de strană. Cele două strane așezate în stânga și în dreapta altarului din strămoșeasca noastră biserică, odată demult, erau rezervate cântăreților de strană, și celor mai de seamă oameni printre cari se amestecau cu ocazia slujbei și capii autorităților. Astfel sfânta liturghie decurgea pe lângă cea mai mare smerenie înaintea credincioșilor cari umpleau lăcașul Domnului.

Anii trecură, veni marele și crudul războiul cel ce a schimbat moravurile și a slăbit credințele... Cântăreții de strană dispar unul câte unul pentruca locul lor să rămână gol spre rușinea urmașilor credincioșilor noștri strămbuni, cari suntem noi.

Un exemplu îngrijitor ne servește biserica ortodoxă din Lugoj unde stranele sunt amenințate să rămână fără cântăreți. Acei cari au fost odată cântăreții de strană din Lugoj: Uica Vică, Mogoș-Bireescu, Vasi Dobrei, Petru Gheleșianu, dascălul Ștefan Lipovan, tenorul neîntrecut Vasi Ienea, taica Iulus Tuculie, etc., etc., — își dorm somnul de veci în cimitirul mare lugojan.

Ca să nu ajungem a ne însuși spiritul iudaic angajându-ne **„cantori-mierloi"** cu leafă fixă, — protopopiatul ort. rom. din Lugoj a publicat zilele acestea un **„CURS GRATUIT de CÂNTĂRETI DE STRANĂ la care se pot înscrie toți cari au la inimă înfrumusețarea serviciilor Dumnezeești".**

Până acum nu s'a înscris nimeni...

Concluzia: Protopopul face politică, popii fac politică, dascălii iarăși politică, **EPISCOPUL NU FACE NIMIC,** biserica ajunge cu stranele goale și fără credincioși.

D. Asandi.

„Regățenii" și desrădăcinații

Plecând de la minunata axiomă formulată de Condorcet care precizează că, cel mai demn scop al activității umane este perfecționarea stării sociale, tinerii bănățeni Dr. Tenchea și Dr. Miclea reîntorși de la studii din Franța, au colaborat la Gazeta Țăranilor Bănățeni: „Cuvântul Satelor", spre a da un impuls tineresc și o încurajare documentată, mișcărei cooperatiste pentru care militează cei 12 țărani ce-o editează.

Dr. Tenchea Ioan, fiu de plugar și bănățean neaoș în articolul său din 18 August 1928 afirma: **„N'avem destui intelectuali conștienți și cu dragostea de popor și de aceia merg lucrurile prost".**

La această constatare, am răspuns bănățeanului neaoș cu articolul: „Intelectualii Bănățeni și țăranii", publicat în: „Curentul", „Svastica Banatului" și „Cuvântul Satelor" și reprodus de „Nădejdea" ziarul românilor din Banatul sârbesc. In acel articol făceam un călduros apel la toți intelectualii bănățeni rugându-i ca înlăturând urile și nimicniciile de partid, antipatiile personale și regionale să-și dea mâna frățește pe ogorul cooperației întru ajutorarea satelor ce se prăpădesc.

In vreme ce îndemnul meu a găsit o puternică rezonanță în păturile țărănești din Banat și în sufletele multor tineri și distinși intelectuali bănățeni, câțiva pisări cari își justifică acest titlu prin manipularea îndelungată a „Cărților" în cafeneaua Grand din Timișoara, mi-au răspuns sub anonimat: „Regățene" „Bojocul" tău lăsat la Petroșani nu ne poate sustrage de la ocupațiile noastre serioase.

Iată însă că după o lună, când socoteam argumentul cu „bojocul" și cu „Regățene" definitiv și zdrobitor, apare în ziarul „Patria" din Cluj un răspuns civilizat datorit doctrinarului regionalismului bănățean dlui Dr. Grofșoreanu, coleg de barou, fost deputat Averescan.

Voi analiza răspunsul D-sale, care atinge mai multe probleme politico-sociale și naționale, fără să le dea vre-o dezlegare. Aceia ce răsare însă din întregul său articol este „leit motivul" regionalismului, atribuind regățenilor „toată calamnitatea crimelor, trădărilor și incapacităților" după expresia d-sale, cari împotmolesc carul statului român de azi. D-sa opune apoi un vetto categoric „regățenilor" de a se amesteca în treburile Banatului atâta vreme cât nu vor ridica starea deplorabilă din toate punctele de vedere a țăranului „regățean" până la „starea înaintată a poporului nostru din Banat". Doctrinarul regionalismului bănățean își motivează categoricul său vetto pe constatarea pe care o face în: „Gazeta Banatului" oficiosul Averescan din 7. III. 1926 afirmând că: „regățenii sunt elemente inferioare, slabe și cu o morală scăzută". Si pentrucă să nu credem cumva că d-sa și-a schimbat părerea în 1928, prin pana colaboratorului său dl Dr. Cimponeriu la revista „Banatul" de pe Iunie 1928, lasă să se tipărească următoarea „constatare" la adresa magistraților „regățeni".

„In silința sa de a elimina pe „ardeleni din magistratură, Mi„nisterul Justiției a trimis în ți„nuturile alipite elemente prea „tinere și prea puțin controlate. „Acești îmberbi proteguiți mi„nisteriali, abia eșiți de pe bănc„ile universității și cu foarte su„mare cunoștinți de specialitate, „glorioși ambasadori ai jurispru„denței botezată în apa Dâmbo„viței" etc., etc.

Pentru a aprecia valoarea și greutatea afirmațiunilor d-lui Cimponeriu proaspătul convertit la doctrina regionalismului e bine să știm că D-sa care și-a dat ultimele examene de drept acum 2 ani la Cluj, n'are 29 de ani — nu de meserie ci dela naștere — și că este șeful contenciosului Municipiului Timișoara, municipiu cu un buget anual de 450.000.000 și cu o avere de 2½ miliarde!!

Iată însă ce spun țărani bănățeni despre regionalismul intelectualilor bănățeni, cari au strigat la o adunare politică:

„Jos Regățenii".

„De sigur" să a fost o nerumegată expresiune de ură a unor indivizi neserioși acest strigăt, care numai la o unificare sufletească nu duce. **„Noi țăranii conștienți din ori ce partid am fi, numai dezaproba îi putem".** Vezi „Cuvântul Satelor" No. 19 pagina 4.

D-l Dr. Grofșoreanu spune: „Impozitele au fost din an în an mărite aplicându-se cel mai brutal sistem fiscal, pentru degrevarea contribuabililor din Oltenia. Multe milioane ne-au fost și sunt transportate de la Timișoara la Craiova" și d-sa continuă: „am câteva date statistice dureroase și strigătoare". D-l Dr. Grofșoreanu e dator să le publice pentru a lumina opinia publică speriată și alarmată cu drept cuvânt de reticențele d-sale, reticențe care dau mai ales apă la moara presei minoritare.

Că impozitele au fost mărite, e drept, dar această mărire a fost făcută pe vremea când d-sa

(Continuarea pe pag. II-a)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fabrica lui Zucker ucide Români la Teregova

La Teregova există o fabrică de spat, praf pentru email și pentru lustruit porțelanul și faianța. O fabrică unică în Europa centrală de o însemnătate industrială extraodinară. Ea este proprietatea unui jidan dela Budapesta numit Zucker. Produce la zi 15 vagoane. Aduce un venit mare ținând seamă de importanța industrială a produsului atât de rar în toată Europa și de prețul lui. Dovadă pentru aceasta este exportul produsului în Cehoslovacia la fabricele de porțelan și faianță în Austria, în Bavaria, etc.

Selecționarea pietrelor și bolovanilor de pe banda rotativă de metal o fac mâini femenine plătite cu 60—80 Lei ba chiar cu 50 la zi, iar spargerea blocurilor în tuneluri, parte cu dinamita, parte cu ciocanul o fac brațe bărbătești plătite cu 120—150 Lei la zi. Nimic de zis în țara binecuvântată a Reșiței și Aninei, unde viața muncitorilor e redusă la jumătate din grația directorilor și paradirectorilor și membrilor din consiliile de adminstrație. Insă fabrica Domnului Zucker mai are ceva cu ce nu se poate mândri nici o fabrică din Europa. Spatul nu are o coeziune solidă. Spargerea lui produce desfacerea unor bolovani din massa superioară. Astfel în lipsa coloanelor de susținere, în coridoare, de pe boltituri cad bolovani și blocuri în permanență cari la tot pasul periclitează viața muncitorilor. Până acuma au fost nenorociți 7 muncitori. Insuși tânărul inginer german dela noi refuză a intra în mine și ne sfătuește și pe noi de a renunța la plăcerea prea scumpă de a plăti o vizită în mine cu prețul vieții.

Ne întrebăm acuma fost-a vre-un reprezentant al autorităților competente la aceste mine și dacă a fost de ce nu s'au luat măsuri de înlăturare a primejdiei, ce amenință viața muncitorilor români pas de pas?

Ori din multe milioane produse prin bogăția subsolului român și prin munca neplătită a brațelor românești (căci numai Românii sunt muncitorii), nu se ajunge pentru câteva coloane atât de necesare și de firești la o astfel de exploatare? Natural, pentru d-l Zucker, jidan din Budapesta viața unor Români e mai puțin decât viața câinelui și deci măsurile de siguranță atât de firești în toate minele de pe suprafața pământului, sunt de prisos, iar pensia nenorociților este o noțiune necunoscută.

Dar în țara Comunității de Avere, unde se bate toba în sat că ,toată lumea să-și aducă la percepție chitanțele de dare, pentrucă d-l perceptor (un cortes electoral fără nici o pregătire) a făcut mișelii" și unde d-lui controlor Lăzăroi criminalii plătiți de cei interesați ca să fure dela el chitanțele falsificate de perceptorul plășii pe care le ducea într'o geantă după o anchetă — și unde jandarmăria apără pe acești escroci și tâlhari — în țara aceasta a Comunității de Avere, atât de mândră și cinstită acum 25 de ani, toate sunt permise — guvernamentalilor și jidanilor — celorlalți însă nici chiar să-și facă datoria de controlori ai percepției.

Ar fi bine ca autoritățile competente să se deștepte până când nu va fi prea târziu.

Un spectator

(Continuare de pe pagina I-a)

era deputat guvernamental. Actualul guvern de colaborare a scăzut impozitul agricol pe care partidul d-lui Dr. Grofşoreanu îl urcase la de 3 ori valoarea lui anterioară.

Dar că s'au pus taxe speciale în Banat, s'au că aci se aplică o altă lege a contribuţiilor directe, o lege specială spre a lovi în bănăţeni şi a **„degreva"** uşurând pe „regăţenii" de Olteni, să mă erte d-sa, dar noi şi cred că nimeni nu avem cunoştinţă despre o atare lege, şi-l rog dacă o cunoaşte să ni-o indice. Cu astfel de afirmaţiuni nedovedtie cari pot bucura de duşmanii noştri, nu facem de cât să asmuţim ura uni provincii de români făcându-o să creadă nedreptăţită în contra altei provincii de români prezentând-o ca favorizată, dar în fond tinzând cu asemenea alegaţiuni la netezirea drumului care duce la idealul tuturor dezrădăcinaţilor neamului românesc la mult cântata şi dorita **autonomie** de care coloanele „Patriei" sunt pline.

Autonomia pe care o visaţi ca pe un ideal suprem, în afară de dezagregarea statului, ar duce la complecta şi definitiva îngenunchere a elementului românesc din Ardeal şi Banat **unde rosturile politice ar fi conduse de oraşele străine şi înstrăinate**. Vă surâde această perspectivă?

Ia închipuiţi-vă eventualitatea retragerei tuturor „regăţenilor" acasă la dânşii şi luaţi ramurile de activitate rând pe rând: Armata, Justiţia: etc. Toţi ofiţerii şi magistraţii regăţenii acasă! Intraţi dvoastră în magistratură dle Grofşoreanu s'au luaţi comanda unei baterii de artilerie?

Din faptul că pentru simplificarea unor operaţiuni financiare sau trimis în diferite rânduri bani de la Timişoara la Craiova, putem trage concluzia că banii Timişorenilor merg la „regăţenii" de Craioveni? Cum? sunteţi pentru autonomia şi **separatizmul judeţelor**, nu numai a provinciilor?

Păi ungurii abia v'aşteaptă! Dar vecinii sârbi?

Nu v'aţi întrebat însă nici odată câte mii de ordonanţe de plată ale Ardealului şi Banatului dela Consiliul Dirigent până azi, s'au achitat în Bucureşti? De câte ori judeţele Dolj, Romanaţi, Prahova, Muşcel, Ialomiţa, Ilfov, etc. judeţe „regăţene" au trimis bani pentru plata nevoilor judeţelor din Ardeal şi Banat? Dintr'o operaţie financiară curentă, trageţi concluzia unei pompări recte jefuiri de bani, de la Ardeleni pentru „hoţii de regăţeni?".

Statistica singurului judeţ Timiş-Torontal nu spune nimic.

O statistică generală pentru întreaga ţară v'ar dovedi că debitorii sunteţi d-voastră până acum. şi că veşnicii creditori de la unire până azi sunt „blestemaţii accia de regăţeni" cari şi-au lăsat „bojocii" în tranşee în sublimul lor avânt pentru dezrobirea fraţilor lor.

Nu confundaţi vechiul regat cu partidul liberai, căci nici noi nu putem confunda Ardealul şi Banatul cu regionaliştii din toate partidele politice dar mai ales din Partidul Naţional din Ardeal.

Regăţeanul Adrian Brudariu

Să ne sprijinim meseriaşii şi comercianţii români!

Cu ochii ţintiţi spre un ideal...

Una dintre cele mai importante pături sociale ale unui stat este pătura industriaşilor şi comercianţilor.

De această pătură depinde desvoltarea şi bunăstarea unei ţări.

Acest principiu odată stabilit, e bine să ne dăm seama şi să ne căutăm, cari sunt modalităţile că în cadrul statului nostru mărit să ne putem pregăti bine generaţia de mâine şi dacă avem vre-un început de industrie şi comerţ, cari ar fi mijloacele de încurajare, de intensificare şi continuare. Privind în trecut ştim, că pe lângă masa ţărănimei, aveam şi o pătură mică intelectuală. **Pătura de mijloc: a industriaşilor şi a comercianţilor ne lipsea cu totul**, fiind aceasta formată numai de străini.

Conducerea de odinioară s'a îngrijit mereu, să plutim în bezna ignoranţei şi a mizeriei, rămânând noi departe de ocupaţiunile practice şi bănoase. Românul trebuia să-şi toarcă firul vieţii dealungul veacurilor lângă glia strămoşească, ocupându-se esclusiv numai cu întoarcerea brazdei de pământ şi mânându-şi turmele pe plaiurile mănoase, mângâindu-şi sufletul cu vechile doine, în aşteptarea ceasului de mântuire şi unire. Iată pe scurt bilanţul trist al vieţii noastre din trecut.

Dacă nouă ne-a fost sortit să vedem realizarea idealului naţional, tot dela noi să aşteaptă, să dăm generaţiei care vine după noi directive, ca dânşii să aibă o soartă mai omenească decât aceia care au avut-o strămoşii noştri. Dela noi să aşteaptă, să scoatem la iveală valorile şi energiile ţării. Noi trebuie să trezim în români dorul şi mândria, ca să devie în ţară nu numai liber, dar şi stăpân, îndemnându-l să îmbrăţişeze carierile prin cari să pot pune în valoare bogăţiile ţării: industria şi comerţul. Nu ştiu, dacă în ţara noastră mai este un oraş, unde pe acest teren să se fie lucrat atât de mult, ca la noi în Timişoara. Conducătorii acestui oraş, putem să o spunem cu mândrie, şi-au făcut pe deplin datorinţa. Deşi bârfiţi, criticaţi şi atăcaţi de elemente iresponzabile, ei au ştiut canaliza energiile generaţiilor, cari se ridică către indeletnicirile practice şi productive ale vieţii şi pentru cari trebuie să ne vibreze sufletul de recunoştinţă.

Copii din toate colţurile ţării româneşti cu sutele vin aici în Uzinele naţiunii în cele 6 Cămine de ucenici, din cari an de an să varsă sute de pioneri, cu cari vom putea ajunge să schimbăm rostul muncii neamului românesc, să ne batem ferul pe nicovala noastră cu ciocanul nostru. Tot în Timişoara societatea „Protectorul" dă viaţă, lună de lună, câte unei noi prăvălii şi atelier românesc.

In favorul acestor prăvălii şi ateliere române m'am simţit îndemnat să scriu. In Timişoara s'a trecut la realizarea scopului ce-l urmează Căminele: **înjghebarea de prăvălii şi ateliere româneşti.**

Deşi acestea se deschid cu capitale modeste, ele îşi pun speranţa în comerţul cinstiti şi în publicul românesc, dela care aşteaptă sprijinul, având fiecare român sfânta datorinţă de a-i sprijini. **Cel ce-şi mărturiseşte dragostea de patrie şi să bate pe piept că e român numai prin cuvinte sunătoare, ne urmate de fapte folositoare, de jertfe şi sprijin, nu poate fi socotit de român.**

In aceste mici oaze, cari să pier în oraşul nostru, să ne fie locul de întâlnire, unde suntem primiţi în limbă românească şi suntem tot aşa de serviţi ca şi în alte prăvălii.

In pragul acestora, să înceteze ori ce deosebire poiltică, căutând a ne sprijini, dând mână de ajutor românului, care cuvânt nouă de azi înainte să ne fie scump, mai scump decât scârboasa politică, care ne-a adus la falimentul sărăciei, urându-ne şi învrăjbind fraţi de fraţi.

Inalţi demnitari, magistraţi, ofiţeri, advocaţi, preoţi, profesori, funcţionari, învăţători şi voi fraţi români ţărani dela sate luaţi act de existenţa prăvăliilor şi atelierelor româneşti şi **înainte de ce intraţi în vre-o prăvălie, UITAŢI-VĂ ŞI LA FIRMĂ.** Banii d-voastre să intre în punga meseriaşilor şi comercianţlior români, căci ajutând pe aceşti fraţi, ne ajutăm însuşi pe noi, dând posibilitate de înflorire a industriei şi comerţului nostru. Dacă germanilor din Timişoara le este permis a arunca deviza „Ein deutscher kann nur von einem Déutsche Kaufen" de ce să nu o spunem şi s'o aplicăm şi noi **„Român dela Român".**

Români setoşi de a vedea un progres naţional, cetiţi acest articol mdoest, care ţine mai presus de orice, să deschidă ochii acelor, cari nu văd, nici în ceasul al 12-lea ce trebuie să facem, ca Românul să nu piară în ţara lui.

St. V.

Naţionalizarea comerţului şi şcoala

de: **Dem. Stănculescu, profesor**

(Urmare).

Este locul să scoatem aci în evidenţă, lăudabila iniţiativă a Camerilor de Comerţ şi industrie din ţară, prin înfiinţarea şcoalelor practice de comerţ de seară, unde comercianţii români sau funcţionarii lor comerciali, îşi complectează cultura economică indispensabilă.

Elemente dotate cu o inteligenţă şi o energie rară, plecaţi dela coarnele plugului, comercianţii români, în marea lor majoritate fără pregătire şcolară de specializare, se găseau în impasul de a nu cunoaşte cerinţele comerţului modern, nici normele raţionale şi moderne de organizare a întreprinderilor comerciale.

Viaţa comercială modernă, a realizat în statele civilizate ale Apusului, progrese evidente, pe cari numai şcoala comercială era în stare să le propage şi în Tara noastră.

Camerile de Comerţ şi Industrie din marile centre comerciale ale Tări! au înţeles la timp să vină în ajutorul elementului naţional destul de numeros, angajat în activitatea comercială a marilor oraşe din Tară.

Dacă însă am analiza situaţia micilor oraşe ale Tării din punctul de vedere al personalului angajat în întreprinderile comerciale existente în aceste oraşe, am constata cu vădită satisfacţie, că elementul românesc pur, se găseşte ocupat în activitatea comercială, într'o proporţie mai mare decât în marile oraşe.

Intrebarea care se pune, este însă, următoarea:

„Dacă pentru marile oraşe ale Tării, Camerile de Comerţ şi Industrie au înţeles că este necesar să se înfiinţeze acele mult aşteptate şcoale practice de comerţ serale pentru complectarea cunoştinţelor de organizare modernă a întreprinderilor economice, ce vom face cu micile oraşe ale Tării, unele dintre ele, centre comerciale de primul rang, dar în cari elementul românesc se află angajat în activitatea comercială într'o superioritate numerică evidentă, în raport cu numărul personalului românesc angajat în activitatea economică a marilor oraşe?"

Nu cred conducătorii versaţi ai Statului nostru că a venit momentul să se facă în fiecare capitală de judeţ şi în fiecare comună urbană importantă, şcoli practice comerciale de seară pentru comercianţii români şi pentru funcţionarii lor comerciali pentru a li se pune la îndemână cunoştinţele necesare pentru organizarea modernă a întreprinderilor?

Noi socotim că în această direcţie, nu ne este îngăduit de a mai amâna înfiinţarea acestor importante cursuri serale de specializare.

Este absolut necesar, ca acolo unde există deja o şcoală comercială elementară de Stat şi unde elementul românesc din întreprinderile comerciale este destul de numeros, cum se întâmplă în special cu micile oraşe comerciale ale vechiului Regat, să se înfiinţeze fără întârziere, cursuri de seară după programa şcoalelor practice ale Camerilor de Comerţ, prin intervenţia necesară a Statului, dacă iniţiativa particulară este indiferentă în această chestie.

Se va da astfel posibilitatea ţăranului român de a se hotărâ mai uşor să-şi îndrumeze copiii către activitatea comercială a oraşelor mici şi mari din Tară întrucât acestea vor fi dotate cu instrumente de cultură profesională cum sunt şcolile numite mai sus, şi în acest fel, vom putea pregăti cu un moment mai de vreme prin elementul naţional de baştină, acele cadre economice perfect iniţiate şi cu simţiri curat româneşti.

Aceste cadre economice, lipsesc deocamdată Tării noastre în măsura care ne interesează, scurtând viitorul economic al Statului Român, deci ţinând seamă de marea luptă economică pentru recucerirea locului nostru meritat între Statele cari ţintesc la supremaţia economică în sud-estul Europei.

(Va urma).

Răspunderea medicală şi procesul doctorilor Diel Lajos şi Bauer Lajos

„Indată după cunoaşterea acestei călătorii, **pela mijlocul lunei Februarie 1927,** l-am oprit pe drul Diel de a mai trece pragul locuinţei mele. **Soţia mea era profund îndignată în contra drului Diel, care nu numai că s'a făcut vinovat de nereuşita primei operaţii, dar acuma o mai împiedecă ca să primească sfaturi medicale dela dl. profesor Iacobovici, în care singur mai avea încredere."**

„Ivindu-se **la 23/II simptome** septice, din cauza unei retenţii de puroiu în abdomen, am telegrafiat d-lui profesor Iacobovici şi l-am rugat ca să vină din nou la Timişoara. Dl. Profesor n'a venit şi nu ne-a dat nici un răspuns.

„In aceste zile pline de griji am chemat la patul soţiei mele pe drii Rusu, Popa Isaia, Gabor Liviu, Kakuk Ioan, Bontilă Ioan, Bickel Andrei, cari au văzut-o pe soţia mea de aci încolo mai de multeori, venind singuratici sau întrunindu-se în consiliu. Pansamentele le făceam eu de 5—8 ori pe zi, după îndicaţiile primite dela chirurgii şi ginecologii cari au văzut-o pe soţia mea. **Durerile extrem de mari erau mai ales în regiunea cecului şi în regiunea originei fistulei din stânga, la înălţimea colonului sigmoid."**

„La 11 III 1927 a avut din nou menstruaţia. Sângele ieşea şi prin fistulă şi în cuant mai mic prin anus. In fistulă s'a observat sângele cu o jumătate zi mai înainte ca la organele genitale externe. Aceasta sângerare prin fistulă au constatat-o drii Kakuk, Liuba, Russu, Gabor, dna Dr. Maria Cupcea-Popoviciu."

„Din cauza marilor dureri din regiunea cecului s'a ţinut un nou consiliu **la 16 III** între drii Kakuk şi Bickel, ordonând belladonna ca calmant. **La 20 III am făcut încercarea ca să o sculăm puţin şi să o aşezăm în scaun. Din cauza marilor dureri din burtă şi din cauza senzaţiei de sufocare şi vomitare, aceasta încercare a dat greş.** La recomandarea drului Russu am forţat zilnic aceste încercări, pânăce ne-a reuşit să ţinem în scaun 1—5 minute, apoi mai târziu ¼—½ ceas. Aceste încercări erau foarte obositoare, fiindcă **în tot timpul era trudită de dureri în abdomen, de slăbiciune la inimă, de senzaţia de sufocare de greaţă, simţind că trebue să verse.** Am forţat totuşi obicinuirea cu sculatul, ca să poată fi dusă la aer şi între mulţi oameni, căci injecţiile de Neo-Rhomnol, razele ultraviolete şi alte metode de reconfortare nu erau suficicente pentru combaterea **anemiei şi neurasteniei grave, rămase de pe urma teribilei boli şi a enormelor suferinţe."**

„La 2/IV 1927 ne-a cercetat docentul Dr. Alexandru Pop, medicul primar al secţiei chirurgicale din Spitalul de Oradea. Examinând pe soţia mea şi-a exprimat părerea, c ănu e verosimilă o vindecare spontană a fistulei stercorale, dar o intervenţie chirurgicală nu se poate face decât după un timp îndelungat, când supuraţia va înceta cu desăvârşire".

„La 3. IV. 1927, la recomandarea d-rului Popa am îmbrăcat-o şi am plimbat-o puţin cu trăsura. Vederea caselor şi a oamenilor din stradă au avut un bun efect asupra sufletului ei chinuit de atâtea suferinţe şi decepţii. **Patru luni şi jumătate n'a văzut altceva, decât cei patrú păreţi ai camerei, doctori şi infirmiere, ceeace o făcea să încline spre melancolie.** După această plimbare cu trăsura se simţea ca nou născută, dar **temperatura s'a urcat din nou,** ţinându-se timp de o săptămână la 37. 4—37. 8. C. După vre-o zece zile am făcut noi încercări de sculare şi plimbare cu trăsura, pentru a o pregăti cu încetul pentru o călătorie cu trenul la Bucureşti.

In 15. IV. a avut din nou menstruaţia. Sângele ieşea şi prin fistulă, ceeace a fost constatat de către d-rii Gabor, Kakuk, Liuba, Popa Isăia, Bickel, Bontilă".

„La 25. IV. 1927 mai avea uşoară febră (37.5 C.), dar era considerată de transportabilă în vaggon-lit. Cu Simplonul am transportat-o la Bucureşti, în sanatorul d-lui Profesor Gerota (Bul. Reg. Ferdinand). D-l Profesor mi-a examinat soţia şi a constatat existenţa unei fistule stercorale şi ne-a sfătuit să facem şi un examen radiologic la medicul colonel d-l dr. Giurea. Cu ocazia examenului radiologic, laptele baritat vărsat în anus ieşea prin fistulă la suprafaţa abdomenului, iar lipiodolul injectat în fistulă la suprafaţa abdomenului, se scurgea în colonul sigmoid, ceeace era **o dovadă drastică a comunicaţiei ce exista între colonul sigmoid şi suprafaţa abdomenului.** In timpul cât a stat soţia mea **în sanatorul d-lui profesor Dr. Gerota, a avut seara ascenziuni de temperatură până la 37. 9. C. Fecale ieşeau zilnic prin fistulă şi avea o senzaţie de greaţă, de vomitare şi sufocare,** dacă umbla, dacă şedea prea mult, când era examinată la abdomen şi când treceau fecale prin fistulă.

(Va urma.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Anumita chestiune" văzută in Franta

Rezumat după **G. P.** Tradus de **A. Lucaciu** student în Belgia

(Urmare.)

D=voastră luaţi o femeie, în=rşit, să ziecm: voi o răpiţi. Vă ţează de a vă despărţi prin= o deciziune arbitrară. Cu toa= acestea, voi menţineţi promi=nile D=voastre şi le reconfir=aţi. Şi exact în momentul în re această femeie va avea un pil de D=voastră, voi o pără=i ca un ultim mizerabil. Ah! , un gest de care eu nu sunt pabil.

Care este soluţiunea? Eu nu pot indica, căci eu sunt de ult timp departe de toate. Eu n, prin aceste câte=va rânduri, a cere ajutorul D=voastră. =voastră fiind mai cu seamă un n de cinste încercată, Dv. pro=abil puteţi să găsiţi vre=o solu=e. Nenorocirea este că lucrurile grăbesc din cauza copilului. v. înţelegeţi, este o chestiune onoare.

Mulţumindu=Vă de înainte

Carol.

Din toate aceste scrisori reese ragostea pentru femeea aleasă, entru copilul care se va naşte şi acelaş timp strigătul de revol= a unui om cinstit, rănit în o=oarea lui şi care nu vrea să fie **ultimul din mizerabili**". „In ce riveşte copilul eu sunt neclintit hotărârea mea". Eu ştiu să mi iau responsabilitatea. Să ai umai curaj şi încredere în mine. u nu vă voi părăsi niciodată. u nu am de cât a parolă şi pe ceasta ţi=am dta=o".

Astfel îi vorbise el în mai mul=e rânduri.

Ruptura.
Căsătoria cu Elena de Grecia.

In faţa acestor promisiuni şi a=sigurări doamna Lambrino putea fi liniştită şi astfel în 8 Ianuarie 1920 ea născu un copil. Carol nu a fost prezent neputând obţine autorizaţia de a=şi părăsi regi=mentul. Micul născut a fost înre=gistrat copil din flori — nefiind indicat numele tatălui.

Naşterea copilului păru a mări dragostea lui Carol faţă de feme=ia aleasă. In diferite rânduri el îi scria „Te ador ca un nebun...". „Multe sărutări ţie şi copilaşu=lui..." şi cu toate acestea puţine idile de dragoste au fost aşa de **aproape de sfârşitul lor ca aceasta.**

D=na Lambrino nu se îndoia de dragostea bărbatului care era tatăl copilului, însă acum a=vea în faţă o chestiune jenantă, era mama unui copil din flori, iar starea ei civilă era a unei fe=mei publice. Ea face reproşuri prinţului cerându=i să o scoată din această situaţie neplăcută. Aici începe răceala şi ruptura vine dela sine.

Regina Maria unelteşte de mult timp ca această ruptură să devie faptică, ştia şi cunoştea temperamentul pasionat al prin=ţului pentru femei. Ea încearcă ultimul mijloc. Intr'o zi îi prezin=tă o femeie. Aceasta era: fru=moasa şi graţioasa prinţesă Ele=na, fica regelui Constantin al Greciei şi care răscoli o nouă dragoste în inima lui Carol, iar el începu a se lăsa de legăturile sale cu Zizi, el va face: ruptura. Dealtfel chiar Zizi într'una din scrisorile ei la ameninţat cu a=ceasta.

In Noembrie 1920 el îi scrie ur=mătoarea scrisoare:

„Mi s'a comunicat că dorinţa ta era de a nu mă mai vedea, dacă este vorba de o separaţiune a noastră. In această chestiune eu nu vreau să insist. Tu vei lua deciziunea pe care o vei găsi mai bună. In ce mă priveşte, eu cred că ar fi fost mai drept faţă de tine, dacă am fi avut o întreve=dere, orcât de penibilă ar fi fost ea. Apoi, eu doresc a vedea co=pilaşul. Vezi, nu este un învingă=tor acel ce îţi scrie, ci un învins? Eu am luptat până la sfârşit pen=tru ceeace era convingerea mea de fericire. (Va urma).

Medicale

Combaterea boalelor venerice

(Continuare). de **Dr. I. Bozac**

2. Turburări sensoriele (scăde=rea vederei, deformaţiuni pupi=lare, lipsa reflexului pupilar la lumină);

3. Turburările reflexelor: aboli=ţia reflexului tendinos, mai ales a celui rotulian, achilean şi plantar);

4. Turburări sfincteriene la a=uus şi la băşică;

5. Turburări genitale (întâiu o periodă de excitare, mai apoi impotenţă).

In cazurile mai avansate gă=sim turburări trofice la articu=laţii şi la muşchi (artropaţii ta=betice, mal perforant) şi turbu=rări motorii (ataxia: aruncarea picioarelor la mers).

Prin punctia lombară putem descoperi cazurile de tabes încă în stadiul iniţial (limfocitoză, hiperalbuminoză, reacţia Was=sermann positivă). In sânge este reacţia Wassermann uneori ne=gativă.

Simptomele paraliziei gene=rale progresive sunt următoa=rele:

Modificări în caracter, ceeace le face paraliticilor cu vremea imposibilă viaţa socială (delirii furioase, ambiţiune fără de mar=gini etc.);

Turburări psihice (melancho=lie, megalomanie, comit delicte, mai ales atacuri la pudoare şi violuri etc.; memoria le scade, totaşa atenţiunea şi simţul mo=ral, care adeseori lipseşte total).

Turburări motorii la scris şi Turburări oculare ca şi la tabes.

Reflexele tendinoase sunt exa=gerate.

Turburări genitale (excitări sexuale, onanism neîntrerupt etc).

Un capitol separat poate for=ma **sifilism congenital.** Lipsa de suflet sau prostia şi indolenţa u=nuia sau ambilor soţi sifilitici, cari au început o căsnicie fără de autorizaţie medicală, — se răzbună crâncen, fiindcă neno=rocirile se ţin lanţ în casa lor. Boala soţilor se transmite la fe=tus şi urmările acestei transmi=sii sunt din cele mai triste:

1. Avorturi provocate prin mo=artea fetusului.

2. Copilul născut prematur sau la timp poartă semnele unui si=filis. Atari copii au un aspect caşectic, pielea lor este gălbuie şi sbârcită. Greutatea corpului este sub normal. Splina şi fica=tul sunt mărite. La palmă şi la talpa picioarelor adeseori gă=sim băşici de 2—3 mm. câteoda=tă şi mai mari (pemphigus sy=philiticus palmae et plantae pe=dis). Atari copii nounăscuţi pot să moară în 2—3 zile, iar dacă supravieţuiesc mai arată şi seme=ne de înbolnăvire a nasului (co=riza), a organelor gastrointesti=nale etc.

Convocare. Reuniunea Femei=lor Române din Timişoara în conformitate cu Satutele, con=voacă Aduanrea Generală anua=lă pe ziua de 15 Oct. 1923 orele 5 d. a. în sala festivă a Primăriei.

Teatru pentru tinerime

de: **Prof. Iosif Velceanu**

Unde dai şi unde crapă!

comedie cu cântece, într'un act.

(Continuare).

DINU:

La aceasta te rugasem şi eu în epistolă! Se vede că Moş Mihai n'a găsit ocazie să ţi=o imanueze...

FLORICA:

Aşa se vede, că nu! Dar plec... grăbesc... să nu ne prindă vre=o furtună...

DINU:

Nu fi aşa grăbită... Vei citi epistola şi vei afla că era să dau de belea cu profesorul Radius... Dar am fost isteţ... şi am oco=lit primejdia... şi cuminte!

FLORICA:

Bravo ţie! Fii prudent.

DINU:

Aveam oră de matematică... ştii, vechea mea nenorocire cu prof. Radius...

Făceam extemporală... o temă destul de coplicată... Dar am reuşit; am terminat=o în prima jumătate de oră... Dragă veri=şoară: m'am recules şi la matematică, sunt atât de vesel!

Având tema terminată, am scos — pe furiş — epistola, ce mi=ai trimis. Voiam s'o citesc. Credeam, că mi=ai trimis însem=nările, ce ţi=am cerut. Gândul meu era curat... Şi eram adân=cit, nici n'am observat cât de repede a trecut timpul. Deoda=tă... sună colpoţelul şi... vai! ce spaimă... profesorul coborîse de pe catedră şi aduna însuşi caietele... Ajunsese la banca mea şi eu — surprins — în mod fatal — i=am imanuat caietul...

Totuşi cred, că nu va afla epistola...

FLORICA:

Bine c'ai scăpat teafăr! Dar să=mi promiţi Dinule, că nu mai duci epistolele în clasă. Uşor putem fi descoperiţi! Şi putem avea ambii supărări şi neplăceri!

Fă=ţi lecţiile şi năzueşte să fii şi în şcoală cel dintâiu: atunci te voiu stima şi mai mult! Nu uita, cât jertfesc părinţii pentru creşterea noastră!

DINU:

Iţi promit, pe cinstea mea! Voiu fi prudent şi cuminte, fiind=că ţin foarte mult la amiciţia ta!! Vreau să răsplătesc pe de=plin iubirea şi sacrificiile părinţilor!

FLORICA:

Pretenia noastră e atât de mare şi atât de frumoasă, încât nici nu se poate spune. Imi eşti micul verişor şi sunt mândră de tine. De aceea rog pe bunul D=zeu să=ţi deie tărie şi curaj să treci în pace şi cu tot sporul zilele acestea grele de examen. Ţiam adu însemnările, te vei putea folosi de ele. Prepară=te! Fii cuminte, dragă Dinule, şi nu uita că inima mamei tale bate zi şi noapte numai pentru tine, iar eu i=am făcut promisiuni solemne! Acum grăbesc să cer epistola dela moş Mihai: nici nu=ţi poţi închipui, cu câtă bucurie citesc şirele tale drăguţe! Vreau încă azi să scriu acasă, că eşti bine!

DINU:

Dragă Florică! Am venit foarte mâhnit şi acum plec vesel şi încurajat! Iţi mulţumesc de această îmbărbătare! Şi te rog să=mi păstrezi întreaga pretenie.

FLORICA:;

Te rog: nu dubita în pretenia mea, ec ţi=o păstrez din dragă voie şi nesilită de nimeni! Te stimez, dragă Dinule, fiind=că eşti verişorul meu drăgălaş şi cuminte... Te iubesc ca pe=un frate, aşa, dupăcum am promis mătuşei!

Cântă:

Te voiu iubi ca pe un frate
O dinişorul meu iubit
In ale serei blânde şoapte
O stea pe ceruri s'a ivit
E steaua **prieteniei** noastre
Luceafăr blând fermecător
Ce=arată calea **bucuriei**
Sădită'n suflet **simţitor**
E bucuria — ce răsare
In suflet blând şi simţitor!

DINU: (cântă)

Te voiu iubi ca pe o soră
Florică, dorul meu iubit
In ale serei blânde şoapte
O rază dulce s'a ivit
E vorba ta nevinovată
Indemnul tău fermecător
El ţine calea bucuriei
Sădită 'n suflet simţitor
E bucuria ce s'arată
In suflet blând şi simţitor.

AMBII:

Deschide ochiţi dulci
Doar' o clipă
Şi'n loc ca să te culci
Pe=a visului aripă
Priveşte mândra stea
Ce plânge lângă lună:

DINU
FLORICA } Noapte bună!

(ese amândoi).

SCENA 8.

Radius—Xylophon.

RADIUS:

(întră, în paşi rari stând de vorbă cu colegul său).

Şi cum îţi spusei... **oribil!** Obrăsnicie, frate şi impertinenţă ne=mai pomenită... Mi=am eşit din fire. **Oribil!...**

XYLOPHON:

Ai să=i puni o armatură strajnică: 5 viezi, dar crescendo, foi tissimo, cât se poate mai sfoizando...

RADIUS:

Supraveghiam extemporala: clasa VIII=a! Ştii, candidaţii de bacalaureat! La un moment dat observ, că Dinu pare adâncit în lectură. Il iau la ochi, îl pun în radical! Şi n'am greşit! Il surprind, îi confisc caietul!

Şi ce să vezi? In caiet... o epistolă de dragoste... **oribil!**

XYLOPHON:

Dela cine ear epistola?

(a parte). **Asta=i ce mă interesiază!**

(Va urma).

INFORMATIUNI

Numire. D=l dr. Const. Mura=riu şeful=medic al Casei Cercua=le din Lugoj, a fost încredinţat şi cu conducerea administrativă a Casei Cercuale. Măsura este cât se poate de bună şi ea trebu=ia luată înainte cu câteva luni.

Sincerele noastre felicitări nou=lui **director dr. Const. Murariu.**

Un funcţionar dă în judecată guvernul. D=l Inginer Stan Vidri=ghin, şeful apaductului oraşului Timişoara, preşedintele pompie=rilor voluntari a dat în judecată guvernul, pentrucă a desfiinţat oranizaţia pompierilor voluntari minoritari din acest oraş.

Micul Mussolini cu părul creţ, de când e prietin cu Szana, cre=de că trăeşte în ţara lui Papuc.

Departe va ajune cu Szana şi cu pompierii săi!

Dr. Nerva Drăgan, medic den=tist, medic şef=director al Ambu=latorului Dentistic de Stat din Timişoara, s'a întors din străină=tate şi şi=a reluat consultaţiile în I. Strada Alba=Iulia No. 7 orele 12—1 şi 3—5.

D=l dr. Augustin Maior medic specialist în boli venerice şi le piele s'a reîntors din călătoria de studii din Viena şi consultă în str. Doja 9 între orele 11—12 şi 3—5.

Din viaţa satelor noastre

Budinţ. Atragem atenţia auto=rităţilor în drept asupra taxelor comunale exagerate la care sunt impuşi meseriaşii români. De e=xemplu: maiestrul Berariu Pavel, cojocar=cârpaciu din această co=mună ,care plăteşte impozit că=tre stat 960.— Lei, este silit să plătească 2972 Lei către comu=nă. Cum acest impozit comunal, nu poate fi suportat de către maestrul susamintit, în interesul meseriaşilor români, rugăm au=toritatea în drept să facă drep=tate şi să nu contribue prin mă=suri exagerate, la distrugerea clasei meseriaşilor români, de care avem mare lipsă în viaţa naţională şi socială a statului nostru.

Pe când industriile jidăneşti, capătă sute de milioane Lei îm=prumut cu 6% dela Creditul in=dustrial, pe atunci micii meseri=aşi români, lăsaţi fără un ban credit sunt nimiciţi prin impu=neri exagerate, ce trec peste ve=niturile lor reale. Nu se consoli=dează ţara românească cu aseme=nea măsuri nejustificabile.

Hodoş. In ziua de 14 c. se va serba căsătoria religioasă a d=lui Ioan Maniu cu d=şoara Sofia Be=rineanţu, în biserica ortodoxă, la ora 11.

Felicitările noastre.

Glume

Birjarii din Lugoj au primit ordin dela d. Prefect de Poliţie să=şi comande arcuri mai solide la birje pentru a nu periclita viaţa clienţilor **considerabili în greutate,** dar slabi la... plată.

Primim spre publicare urmă=torul anunţ: Caut sfoară pentru legarea dosarelor avocaţiale. Am în condică 2.000 cauze, am învă=ţat să trag sforile după metoda ţărănistă... Gură mare! atâta tot. **Dr. Marghitan, Lugoj.**

„Masa Scorpionilor" din Lu=goj instalată în birtul mare alui Vladău este în mare fierbere. Dr. Ioniţă Speţan şi părintele Mihi aderând la pactul „Kellog" au fost nevoiţi să se retragă de pe câmpul de bătaie a membrilor cari „beau ca orbii". La ora 11 noaptea cei doui Kelogişti mer=gând spre casă, şi chiar acasă, pă=cătuesc numai cu gândul...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Prietenul nostru, judecătorul Jenică Cristescu ne roagă să anunţăm căutarea unei dădace pentru un eveniment în curs...

Fostul deputat liberal (în sesiunea actuală) Iancu Conciatu scoate un ziar care a fost cenzurat de tovarăşul său (în partid) dr. Petre Corneanu. Articolele incriminate aflăm că au fost suprimate cu „**un cuţit al ciclovanului**“.

O enorocire în nori. In momentul când deputatul Savy îşi pregătea marele discurs pentru viitoarea sesiune parlamentară, iar valeţii îi pregăteau coferele, o telegramă din Friedrichhaffen expediată chiar de Groful Zepelin îi soseşte cu următorul text:

„Uimit de înălţimile la cari te-a învrednicit Dzeu să te ridici cu peana-minune, întrecând chiar şi înălţimile noastre, pentru a ne ridica mult deasupra oceanului şi de teamă să nu păţim ca generalul Nobile, te rugăm să-ţi pui piana şi să zbori la noi. Omenimea îţi va ridica monument.“

Savi îşi amână marele discurs prin o telegramă adresată lui Averescu....., îşi pune peana în... şi îşi ia avântul în zbor spre Germania în ajutorul colegului său Zepelin. Zborul era mai greu ca altădată. Ce s'a întâmplat?

Senatorul Rămneanţu, fific, informat la timp de noua glorie a colegului său, pe neobservat, se agăţă de el.

Savy se miră, cum se poate că de astadată zboară atât de greu şi observă pe Rămneanţu care se ţine de fundul pantalonilor săi. Se încinge o luptă. Savy izbeste pe Rămneanţu cu piciorul, la 1000 metri înălţime. Rămneanţu, ne având parasuţa, se acaţa de peana din.... lui Savy şi se produce o mare catastrofă: s'a smuls peana din... lui Savy. Ambii s'au prăbuşit la pământ.

Din acest motiv, Zeppellin îşi amână zborul peste Ocean.

ECONOMICE

Gunoiul de grajd

Oricare gospodar ştie că nu se poate face ogor bun fără gunoiu.

La noi pământurile sunt în mare parte hleioase, sarbede şi sărace în materii nutritive şi dacă nu le îngrijim bine, nu produc nici măcar atâta, cât fac cheltuielile cu munca câmpului. Deaceea aceste pământuri trebuesc într'una îngrijite, bine lucrate şi mai ales bine gunoite. Nu ajunge a pune gunoiu odată în 5—6 ani şi apoi să stoarcem pământul cu fel de fel de sămănături. Unele pământuri, îndeosebi la munte, nu ţin gunoiul mai mulţi ani, ci prima recoltă după gunoire e mai bunişoară, a doua e slabă, iar recolta din anul al treilea nu dă nici semânţa şi lucrul câmpului e în pagubă.

Gospodarul harnic va îngriji deci în primul rând de gunoiul său, va căuta să aibă gunoiu cât mai mult şi cât mai bine preparat şi va gunoi pământurile sale aproape tot al doilea sau al treilea an.

Să vedem acuma cum se prepară gunoiul de grajd şi cum trebue să facem ca să avem cât mai mult gunoiu.

Puterea gunoiului este mustul care se scurge din grajd şi face băltoace pe lângă gunoiu. Acest must nu trebue să-l lăsăm să se piardă în zădar. De aceea e bine ca sü facem o groapă adâncă cam de un metru şi jumătate şi cam tot atât de largă, căptuşită cu scânduri sau mai bine cu beton, în care să se ctrângă tot mustul din grajd. Lângă această groapă vom clădi gunoiul în straturi, aşa cum încarci o căruţă de fân. In fiecare săptămână turnăm mustul din groapă peste gunoiul astfel clădit şi căutăm ca tot mustul să între cât mai bine şi să moaie gunoiul. Dacă se mai scurge ceva pe de lături, atunci îl conducem în groapă şi căutăm ca să nu rămâie nici o parte a movilei de gunoiu uscată, căci e în pagubă. Dupăce am isprăvit cu udatul gunoiului, astupăm bine groapa de mustăreaţă cu scânduri, ptste cari mai aruncăm câteva furci de gunoiu. Movila se bate apoi de jur împrejur cu lopata şi îndesăm astfel ugnoiul la suprafaţă, ca să nu se răsufle prea mult. Movila se face lungă şi lată, după trebuinţă, iar înaltă până sub doi metri.

Cu mustul de gunoiu putem face şi alte lucruri minunate. Aşa luăm un ciubaraş şi turnăm în el o parte de mustăreaţă şi trei părţi de apă încălzită la soare şi udăm seara sau dimineaţa toate straturile, varză, castraveţii, sfecla etc. Toate plantele merg de minune după acest amestec, căci el este un îngrăşământ bun şi puternic. Nu se pune must prea mult în apă, căci arde plantele. Plantele nu se udă în timpul de amiazăzi, când e căldură mare, căci apa turnată peste pământul fierbinte, opăreşte plantele la rădăcină. Deasemenea dacă voim să avem fructe frumoase, udăm pomii tot la 2—3 zile cu must de gunoiu lungit cu apă şi vom obţine desigur o recoltă frumoasă.

Deci, pecât de urât miroasă mustul de gunoiu, pe atât de bun este în gospodărie.

Gunoiul, preparat astfel în platforme, putrezeşte bine, nu arde şi cu cât e mai bine udat, cu atâta e mai bun. După 3—4 luni, dacă-l împrăştiem pe trifoişte, sau îl dăm sub brazdă la arat, atunci dă D-zeu roadă, şi munci omului e răsplătită.

Am văzut însă târgoveţi cari duceau gunoiul în apă, în grădinile lor creşte masalar, urzici şi alte buruiene rele. Aceştia nu sunt gospodari, ci covrigari, căci nu cunosc valoarea gunoiului.

Gospodarul harnic cară gunoiul din târguri, îl scotoceşte prin toate coteţele şi la nevoie cumpără cu bani şi-l duce pe ogorul său, ştiind prea bine că unde nu e gunoiu, nu e nici roadă.

Ca să avem mai mult gunoiu e bine să punem mai mult aşternut la vite, paie, turiste din iesle, frunze strânse toamna cu grebla din pădure, fân stricat, rumeguş de herestrău, nisip, şovar, papură şi alte burieni rele, ce cresc pe haturi.

Nu e rău să întrebuinţăm ca gunoiu şi ţărina grasă ce o scoatem la desfundarea şanţurilor, apoi mâlul de pe fundul băltlior mocirloase, sau glodul adunat pe marginea drumului, cari toate conţin materii ce îngraşă pământul şi-l fac mai roditor.

Să nu trecem cu vederea gunoiul ce se scoate de prin closete, care e cel mai bun gunoiu şi dacă se împrăştie pe ogor, dă rezultatele cele mai frumoase. Grădinarii îl întrebuinţează cu mult succes în grădini de zarzavaturi, în florării şi la pomi. Un gunoiu foarte bun e şi humusul din pădure, adică pătura neagră de pământ de deasupra, care sa' format din putrezirea frunzelor şi a vreascurilor căzute de pe arbori. Pentru florile de fereastră e bun pământul negru, ce se scoate din scobură de fag.

După cum vedem, gunoiul nu lipseşte, dară gospodarul trebue să ştie însemnătatea lui pentru pământ şi să-l caute şi să-l adune în cantităţi cât mai mari.

Cinstiţi gospodari, stângeţi gunoiul, preparaţi-l cât mai bine şi duceţil pe ogor, pentru ca din munca voastră şi din rodul pământului să fie belşug în ţară.

Nicolai Paşcovici

„Progresul“.

AVIZ.

Aduc la cunoştinţa On. Public românesc, că în Palatul Primăriei (în locul lui Vojan) am deschis un atelier elegant şi modern de bărbierit, frizat şi coafor, căutând a satisface întru toate dorinţa clientelei mele.

Aşteptând sprijnul domnilor români

Cu stimă
VALERIU BOBU
frizer
Palatul Primăriei

AVIZ

Pentru darea în întreprindere a lucrărilor de construire a Grădinii de copii rurale din comuna Buziaş în ziua de 20 Octomvrie 1928 ora 11 a. m. se ţine licitaţie pbulică (Prefectura judeţului Et. II. No. 78), conform publicaţiunii inserate în Monitorul judeţului Timiş-Torontal.

Comitetul şcolar judeţean

Prefctura judeţului Timiş-Torontal.

No. 25067/1928.

PUBLICAŢIUNE DE LICITAŢIE.

Se publică spre cunoştinţă generală, că se va ţine licitaţie publică cu termin de 45 zile în ziua de 24 Noemvrie 1928 ora 12 a. m. la Prefectura Judeţului Timiş-Torontal pentru asigurarea lucrărilor de săpătură de pământ pentru terasament, transportarea şi aşternarea materialului scos la rambleuri, regularea taluzelor necesare la construirea drumului judeţean Timişoara—Sânmihaiul—German—Boba între km. 21 + 041 — 25 + 742.

Licitaţiunea se va ţine în conformitate cu dispoziţiunile Art. 72—83 din legea Contabilităţii publice.

D-nii concurenţi vor depune pe lângă ofertele lor timbrate conform legei, închise şi sigilate şi o garanţie de t% asupra sumei oferite în numerar sau efecte de Stat.

Oferte în valută forte şi supraoferte nu se admit.

Valoarea lucrărilor de pe deviz este de lei 666450.— adecă: Sasesuteşeasezeci şi şasemiipatru sutecincizeci lei.

Caetul de sarcini, devizul cum şi alte informaţiuni se pot obţine în orele de birou dela Serviciul Economic al Judeţului Timiş-Torontal)Et. I. uşa 61).

Timişoara, la 3 Octom. 1928.

Prefect: Dr. Coste.

Şeful serviciul. [illegible]

Primăria Municipiului Timişoara.

No. III. 9784.

PUBLICATIUNE DE LICITATIE.

Primăria Municipiului Timişoara publică spre cunoştinţă generală, că în ziua de 10 Noemvrie a. c. ora 10 a. m. se va ţinea licitaţie în biroul de licitaţii al municipului, Serviciul economatului, etaj. I, uşa 41, prin oferte sigilate, cari se vor depune până la acea oră, pentru darea în antrepriză a lucrărilor encesare edificiilor şi instalaţiunilor Abatorului comunal după cum urmează:

1. Reparaţiunea acoperişului la sala de maşini, casa de gunoiu, sala de tăere a vitelor mari şi grajdurile de porci.
2. Lucrări de zidire la diferitele clădiri.
3. Lucrări de vopsitorie la toate clădirile.
4. Repararea şi înlocuirea burlanelor stricate la toate clădirile.
5. Zugrăvitul şi vopsitul locuinţelor personalului.
6. Repararea şcoalelor din incinta Abatorului.
7. Construcţia de lemn dela turnul clădirii de reparat şi vopsit.
8. Repararea şi acoperirea celor două remize pentru trăsuri.
9. Inlocuirea geamurilor sparte la halele de tăere.
10. Repararea zidului împrejmuitor.
11. Repararea zidului dela cazanele de aburi.
12. Repararea trotuarelor din curtea abatorului.
13. Repararea ocolului de vite.
14. Amenajarea unei spălătorii pentru personal.
15. Repararea şi reînoirea pavajului din piatră cubică.

Amatorii pot vedea proiectele, caetul de sarcini şi condiţiile speciale la Serviciul technic com. în orele de oficiu.

Licitaţia publică se va face conform dlspoziţiunilor art. 70-83 din legea contabităţii publice.

Concurenţii pentru a putea fi admişi la licitaţiune, trebue să depună odată cu ofertele şi garanţia de 10% în numerar sau efecte de stat.

Timişoara, la 28 Sept. 1928.

Primăria Municipiului Timişoara.

No. 1731/1928/4.

PUBLICAŢIUNE DE LICITAŢIE.

Subsemnatul portărel judecătoresc aduc la cunoştinţa publică în sensul legii articolul LX. din 1881 §. 102 respectiv XLI. din 1908 § 19 cumcă lucrurile următoare ş. a. 1 vacă şi 1 trăsură care în urma decisului No. 1510/1928 din anul a judecătoriei de ocol Biled, s'au execvat în Cărpiniş în favorul execvatorului Belgo-română soc de asigurare repr. prin advocat Dr. Virgil Oprean, împotriva execvatul locuitori din comuna Cărpiniş, pentru încassarea capitalului de 974 Lei şi acces. prin execuţie de acoperire şi cari s'au preţuit în 3000 Lei se vor vinde prin licitaţie publică.

Pentru efeptuirea acestei licitaţiuni pe baza decisului No. 1731/1928 al judecătoriei de ocol din Biled, se fixează terminul pe 11 Octomvrie 1928 la orele 10 a. m. în comuna Cărpiniş şi toţi cari au voie de a cumpăra sunt invitaţi prin acest edict cu observarea aceia, că lucrurile susamintite vor fi vândute în senzul legii LX. din 1881 § 107 şi 108 celor cari dau mai mult pe lângă solvirea în bani gata şi în caz de necesar şi sub preţul de strigare.

Pretenziunea care e de încasat face 974 Lei capital, dobânzile cu 10% socotind din luna Aprilie 1928, iar spesele până acum staverite de 565 Lei.

Intrucât mobilele cari ajung la licitaţie ar fi fost execvate şi de alţii şi aceştia şi-ar fi căştigat dreptul de acoperire, licitaţia prezentă este ordonată şi în favorul acestora în senzul articolului XLI. din 1908 § 20 .

Biled, la 25. Sept. 1928.

Portărel Staudt.

No. 1739/4/1928.

LICITAŢIE. PUBLICAŢIUNE DE

Subsemnatul portărel judecătoresc aduc la cunoştinţa publică în sensul legii articolul L[illegible] din 1881 §. 102 respectiv XL[illegible] din 1908 § 19 cumcă lucrur[illegible] următoare ş. a. 1 maşină de d[illegible] poiat, maşină de vânturat, trăsură, 2 roţi, 1 plug care în urm[illegible] decisului No. 1497/1928 din a[illegible] a judecătoriei rurală din Bi[illegible] s'au execvat în Cărpiniş în fa[illegible] rul execvatorului Belgo-romă[illegible] soc. de asigurare repr. prin a[illegible] Dr. Virgil Oprean împotriva e[illegible] cvatul locuitori din comuna C[illegible] piniş pentru încasarea capital[illegible] lui de 718 Lei şi acces. prin e[illegible] cuţie de acoperire şi cari s[illegible] preţuit în 950 Lei se vor vin[illegible] din licitaţie publică.

Pentru efeptuirea acestei li[illegible] taţiuni pe baza decisului N[illegible] 1739/1928 al judecătoriei de o[illegible] din Biled, se fixează terminul [illegible] 11 Octomvrie 1928 la orele [illegible] a. m. în comuna Cărpiniş şi t[illegible] cari au voie de a cumpăra su[illegible] invitaţi prin acest edict cu o[illegible] amintite vor fi vândute în sen[illegible] servarea aceia, că lucrurile s[illegible] legii LX. din 1881 § 107 şi 1[illegible] celor cari dau mai mult pe lân[illegible] solvirea în bani gata şi în caz [illegible] necesar şi sub preţul de strigar[illegible]

Pretenziunea care e de înc[illegible] sat face 718 Lei capital, dobân[illegible] le cu 10% socotind din lu[illegible] Aprilie 1928, iar spesele pân[illegible] acum staverite de 565 Lei.

Intrucât mobilele cari ajung [illegible] licitaţie ar fi fost execvate şi [illegible] alţii şi aceştia şi-ar fi căştig[illegible] dreptul de acoperire, licitaţi[illegible] prezentă este ordonată şi în f[illegible] vorul acestora în senzul articol[illegible] lui XLI. din 1908 § 20 .

Biled, la 25. Sept. 1928.

Portărel Staudt.

Primăria Municipiului Timişoara.

No. III. 28227.

PUBLICAŢIUNE DE LICITAŢIE.

Primăria Municipiului Tim[illegible] şoara, publică a doua licitaţ[illegible] pentru darea în înrteprindere [illegible] lucrărilor de pământ, dărâmă[illegible] beton, zidărie, betonarmat, du[illegible] gherie, ferărie şi tinichigiu, nece[illegible] sare la construirea cinematogra[illegible] tului „Capitol“ din Cetate.

Licitaţia se va ţine în confo[illegible] mitate cu dispoziţiunile art. 70-8[illegible] din legea asupra contabilităţ[illegible] publice, în sala mare de şedinţ[illegible] a Primăriei la data de 14 Noem[illegible] vrie 1928, ora 10 a. m.

Ofertanţii vor prezenta la dat[illegible] licitaţiei ofertele semnate, tim[illegible] brate, închise, sigilate şi provă[illegible] zute cu garanţie de 6% în efect[illegible] de stat sau numerar asupra su[illegible] mei oferite.

Caetul de sarcini, proiectul condiţiile speciale, precum şi în[illegible] terg dosarul de licitaţie, se poa[illegible] te vedea la serviciul tehnic co[illegible] munal, zilnic, în orele de oficiu

Timişoara, la 21 Septemvri[illegible] 1928.

Primăria Municipiul[illegible]
Timişoara.

CINEMA:

CETATE: 14 şi 15 Oct. — APOLLO: 17, 18 şi 19 Oct
CONCORDIA: 20 şi 21 Octomvrie

„CHANG“

Senzaţional! Nemai văzut! Senzaţional!
FILMUL MINUNE!

Epizod dramatic din viaţa indigenilor sianezi în luptă veşnică cu fiarele din junglă. Asaltarea unui sat de o armată întreagă de elefanţi.

In rolurile principale:
KRU CHANIUI, LADAH THAN, BIMBO.
Monopol: Fanamet-film, Cluj.

Institutul de Arte Grafice „CARTEA ROMANEASCA“ Sucursala Timişoara, Piaţa Iepeş Vodă 2. — Telefon: 1200.

BCU Cluj / Central University Library Cluj